

Björn-Li Alexandersson

Genusvetenskapliga institutionen, Lunds Universitet

Vårterminen 2019.

Handledare: Maria (Mia) Eriksson.

Kandidatuppsats – 15 hp.

Pornografi, mänsklig lust och moraliska förfall.

En diskursanalys av en medial debatt om pornografi.

LUNDS UNIVERSITET

Abstract:

This paper examines how speech about children's sexuality and relation to pornography relate to discourses about children's sexuality within a media debate on pornography. In the essay my material consists of debate articles from some of Sweden's most read news papers, and where I have made a discourse analysis based on a foucauldian methodology. The results of my analysis show, among other things, that boys' sexuality falls into the focus of the debaters, while speech about girls' sexuality and relationship to pornography is excluded from the debate. Boys are supposed to start consuming pornography at an early age and statements describe a concern that pornography risks damaging the boys' future sexuality in a harmful and negative way.

Keywords: Pornography, media, sexuality, discourse, children, foucauldian

Innehåll

Abstract:	1
1. Inledning.....	4
1.1: Bakgrund.	4
2. Syfte:.....	6
2.1 Frågeställningar:.....	6
3. Tidigare forskning:.....	7
3.1 Kärleksideologi:	7
3.2 Censuren och drömmen om den goda pornografin:	8
3.3. Maskulinitet och pornografi.....	10
4. Teori:	11
4.1 Postmodernismen, sexualiteten och erotiken:	11
4.2 Livslinjer:	12
4.3 Pedagogiseringen av barnets kön:	12
5. Metod:.....	14
5.1 Diskurs:	14
5.2 Makt:	15
6. Material:.....	17
6.1 Urval av material	17
6.2 Urval av artiklar	17
7. Etik:.....	18
8. Analys:	20
8.1 Pojkar och pornografin:.....	20
8.2 Tjejer och pornografi:.....	23
8.3 Motsättningar och effekter:.....	26
8.4 Moralen, censuren och samhället:.....	28
9. Slutsats:	32
10. Litteraturlista:.....	34

1. Inledning

1.1: Bakgrund.

I den här uppsatsen så kommer jag att studera en medial debatt om pornografi som utspelat sig i en svensk kontext under de senaste fyra åren. Det pornografiska ämnet är omdebatterat inom en såväl akademisk kontext, såväl som en medial mainstreamkontext. Sverige har ofta utmärkt sig för att vara ett sexliberalt land med en rationell och liberal syn på de kroppsliga och sexuella praktikerna. Mjukpornografiska filmer från 50-talet och framåt har bidragit till att etablera begrepp som *den svenska synden* eller *swedish movies/Schweden-filme*. (Hammarén:2002: 27)

Under 1980-talet i USA så rasade ett så kallat "sex-wars". Debatterna handlade bland annat om förhållandet mellan pornografi och våld, där en radikalfeministisk strömning uppmanade till krav på statlig censur och förbud mot pornografi, medan queerfeministiska motdebattörer menade att radikalfeministerna var alldeles för negativa i sin syn på sexualitet och sexuella uttryck och utgjorde därmed en motpol mot den radikalfeministiska debattörer. (Lykke:2009:116) Debatternas centrala kärna under de senaste åren, inom en svensk medial debatt, har varit väldigt snarlik en amerikansk 80-talsdebatt, där kraven på censur och förbud mot pornografi har varit högljudda. I Storbritannien så har ett lagförslag som tvingar vuxna att införskaffa ett "porr-pass" i den lokala tobaksaffären för att ha möjlighet att kunna få tillgång till pornografiska hemsidor på internet, fått uppmärksamhet även i svensk media (Jmf: Aftonbladet:14 maj 2018, Metro: 14 maj 2018).

I början av 2000-talet utstakades två motsatta diskurser inom en svensk medial debatt kring pornografi. De debattörer som förespråkade pornografi, baserade sina argument på liberala tankar om individens rätt till sexuell njutning. Pornografimotståndare valde att lyfta fram pornografins samhälleliga påverkan som potentiellt negativ, och belyste pornografibranschens strukturella missförhållanden som främst drabbade de kvinnor som deltog i produktionen av pornografiskt material. (Berg:2000:44) Pornografiförespråkarna i början av 2000-talet, efterlyste en så kallad "kravmärkt porr". En kravmärkt pornografi skulle visa en sexualitet som både män och kvinnor njuter av, och samtidigt försäkra konsumenten att produktionsförhållandena var goda, att samtycke fanns och att de inblandade fick ordentligt betalt. Kritik fördes dock fram mot begreppet *kravmärkt porr*, där motdebattörerna menade att alla försök till nyansering av begreppet pornografi syftar till att legitimera porren. (Larsson:2007:93)

Pornografins omdebatterade position inom media och den polariserade debatt som förts inom den feministiska akademien gör att ämnet pornografi både är ett omskrivet men samtidigt ett

problematiskt och moraliskt svårhanterat fenomen. Att jag har valt att skriva om den mediala pornografidebatten i Sverige, som pågått under de senaste åren, har att göra med att den skildrar ett brett fält av åsikter kring ämnet pornografi. Debatten innehåller intressanta vinklar kring barns sexualitet och tankar och utsagor om hur vuxna bör förhålla sig till pornografins potentiella påverkan på barnet och dess sexualitet.

Barns sexualitet är en känsloladdad fråga, då barnet ses som oskyldigt, rent och i behov av skydd. Detta har lett till att barns sexualitet och sexuella uttryck har skapat moralpanik och under många århundranden legat till grund för övervakning, kunskapande och psykologiserande (Foucault:2002:113).

Det är genusvetenskapligt intressant att titta närmare på hur debattörers utsagor kring pornografi ser ut, då pornografien är ett feministiskt omdebatterat ämne, och rör vid bland annat frågor om maktstrukturer, kön och sexualitet, något som är centralt inom en feministisk forskning, såväl som inom genusvetenskaplig teoribildning. Det finns även en kunskapslucka inom svensk forskning kring de senaste årens pornografidebatt, som skiljer sig gentemot tidigare års debatter genom sin tydliga inriktning på barns sexualitet, som gör ämnet spännande att studera och därigenom försöka bidra med mer kunskap kring den samtida mediala debatten kring pornografi i Sverige.

2. Syfte:

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur tal om barns sexualitet och relation till pornografi förhåller sig till diskurser om barns sexualitet inom den mediala debatten om pornografi.

2.1 Frågeställningar:

Min frågeställning kommer att utgå från två centrala frågor i min uppsats:

Hur beskrivs barn och dess sexualitet i den svenska mediala debatten om pornografi?

Vilka perspektiv och spänningar finns det inom den mediala debatten om pornografi?

3. Tidigare forskning:

I den här uppsatsen så har jag valt att ta del av forskning som rör ämnen som på olika sätt kan innefattas inom en diskurs om pornografi. Jag har valt att fokusera på forskning som rör barn och ungdomars relation till pornografi, men även historiska inblickar i tidigare mediala debatter om pornografi. Jag har även valt att ta del av forskning kring censurering och barns ungas relation på internet.

3.1 Kärleksideologi:

I Nils Hammaréns forskningsartikel: *Byxmyndig på 2000-talet* (2002), så beskriver Hammarén begreppet *kärleksideologi* som: ”synen på att kärlek och förälskelse, som legitimerande och moraliskt strukturerande utgångspunkt i ungdomars sexuella liv” (Hammarén:2002:28).

Enligt Hammarén så har kärleksideologin en stark ställning i ungdomars liv, där åtskillnaden mellan det fina, moraliskt uppbyggda samlaget och det spontana, blott sexuellt tillfredställande samlaget bidrar till att strukturera ungdomarnas liv, och framför allt tjejernas sexuella livsrum. (Hammarén:2002:28)

I Hammaréns forskning så utgår han ifrån två bredare ålderskategorier. Barn och ungdomar i adolescens (som i Hammaréns forskning utgörs av barn i högstadiet) och senadolescen (16-20 år), där attityderna till hur ungdomarna ser på olika sexuella praktiker skiljer sig på åt utifrån olika undersökningar som Hammarén har genomfört. (Hammarén:2002:35)

I ålderskategorin adolescen så beskriver Hammarén att ungdomarna hade en mer stelbent och grupporienterad inställning till sexuella interaktioner som inte grundade sig i förälskelse eller kärlek. I den äldre ålderskategorin senadolescen så är forskningsdeltagarna mer flexibla i sin inställning till sex utan kärlek, där dem i större grad skaffar sig ett mer nyanserat perspektiv på kön, och där ungdomarnas i identitet i större grad blir föremål för förändring. (Hammarén:2002:35)

I Thomas Johansson och Nils Hammarén artikel: *Hegemonic Masculinity and Pornography: Young people's attitudes toward and relations to pornography* (2007), så beskriver de hur liberala samhällsidéer har en stark påverkan på ungdomars syn på kön och sexualitet, men detta betyder inte att alla former av sexuella uttryck och handlingar ses som acceptabla av ungdomarna. (Johansson & Hammarén:2007:255)

Johansson och Hammarén skriver att: ”för att förstå unga människors konstruktion av sexualitet så är det nödvändigt att förstå relationen mellan kunskapsfält och typer av normalitet och former av subjektivitet”. (Min översättning: Johansson & Hammarén:2007:255)

För att sätta Johansson och Hammaréns citat i en kontext så kan Lena Bergs artikel: *Det dubbeltydiga talet, unga kvinnor samtalar om pornografi* (2000), ge en ingång till hur relationer mellan kunskap, normalitet och subjektivitet samspelar i unga människors liv och formar deras inställning till både sexualitet och sexuella diskurser kring olika sexuella företeelser.

Berg bygger sin artikel på intervjuer med tio 15-åriga tjejer, och artikelns huvudfokus handlar om hur dessa tjejer orienterar sig och förhåller sig till pornografi. Bergs intervjupersoner beskriver att dem är negativt inställda och tar avstånd från pornografi, men att de upplever det problematiskt och skambelagt när de upplevt sexuell upphetsning, när dem i olika sammanhang har kommit i kontakt med pornografiskt material. (Berg: 2000:46-47) För informanterna så uppstår det en dubbeltydig situation som grundar sig i att tjejerna förstår det som fel och tabustämplat att tända på pornografi, samtidigt som dem har upplevt känslor som kan kopplas till den sexuella lusten när dem konsumerat eller kommit i kontakt med pornografiskt material.

Berg beskriver att just tabustämplarna på pornografin kan bidra till att *öka* den sexuella spänningen som tjejerna säger sig ha upplevt (Berg:2000:47). Berg breddar även bilden av ett kvinnlig sexuell ramverk, när hon beskriver hur hennes informanter beskriver hur försöker förhålla sig till en normativ ram för kvinnlig sexualitet, där idealet ses att vara ”lagom sexuell”. Att ses som lagom sexuell är enligt Berg, ett viktigt projekt för tjejerna för att om de passerar som ”lagom” så har de både lättare att inleda en heterosexuell parrelation, samtidigt som de undviker att hamna i kategorin ”hora” (för sexuell) eller ”torris” (för lite intresse för sex, dvs: tråkig) i killarnas ögon. (Berg:2000:51) En öppen positiv inställning till pornografi kan enligt Berg riskera tjejernas ideal som lagom sexuellt aktiva och därmed risker att rasera deras möjlighet att inleda en heterosexuell parrelation, där sexualitet blir starkt förknippat med *kärleksideologin* som Hammarén (2002) beskrev.

3.2 Censuren och drömmen om den goda pornografin:

När den svenska regeringen i februari 1971 tog bort brottsbalkens 16 kapitel, 11 § om ”sårande av tukt och sedlighet, som tidigare hade fungerat som en censureringslag mot pornografiskt material så släpptes pornografin inom vissa ramar fri i Sverige. (Larsson:2007:94) Maria Larsson (2007) beskriver hur pornografin i början av 1970-talet som den biografidistribuerade porrfilmen kunde utvecklas, i takt med att 60-talets tankar och tal om sexuell frigörelse och uppluckringar av både censur och de lagar som reglerade spridningen av pornografiskt material. (Larsson:2007:99) Larsson beskriver hur debatten kring en sexuell frigörelse under 60-talet, ledde fram till en lagändring som uppluckrade den svenska statens möjlighet att kontrollera och censurera pornografiskt material. Censurmotståndarna utgjordes av de debattörer som var emot censur i allmänhet, men även de som efterlyste en bättre och mer kvalitativ pornografi. (Larsson:2007:94) Hos Kvalitetsförespråkarna fanns

det enligt Larsson, en framstegstro och liberal optimism som handlade om att tanken att människor kunde frigöras, utbildas och uppmuntras till en bättre sexualitet i tanken att porren skulle bli kvalitativt bättre om den släpptes fri.

Alltså handlade delar av debatten om en diskussion om den låga konstnärliga och hantverksmässiga kvaliteten inom dåtidens pornografiska genre, och att det fanns ett sexpositivistiskt syfte med att höja kvaliteten för att kunna sexualupplysa befolkningen med hjälp av pornografi. Drömmen om goda pornografin etablerades i en svenska kontext.

Berg (2000), beskriver likande tankegångar i en mer sentida kontext, där porrförespråkare ofta sätter liberala värden i fokus, där individens rätt att bestämma över sina liv, vad som är rätt för just den enskilda personen står i fokus, och där den sexuella upphetsningen och lusten individualiseras. (Berg:2000:44)

Larsson beskriver att genom lagförändringen på 1970-talet så gjordes pornografin i teorin tillgänglig för alla. Men att den i hög grad fortfarande rörde sig inom en maskulin sfär och kontext. Däremot gjorde frisläppandet av censureringslagstiftningen, pornografin tillgänglig för kritiker som tidigare inte kunde komma åt den (Larsson:2007:101). Kritiken som kunde börja att formuleras mot pornografi har även genomsyrat mer sentida feministisk kritik av pornografi.

Kritiken har handlat om de kvinnor som farit illa inom produktionen av pornografi, där män tvingar dem att iscensätta pornografins sexualpraktik, där samhället bör ta ställning för dem som far illa och där pornografi som samhällsfenomen är något som bör förbjudas. (Berg:2000:44)

Elza Dunkels, internetforskare vid Umeå Universitet, beskriver i sin bok: *Vad unga gör på internet* (2018), riskerna med en nutida debatt där censur och förbudsörespråkare åberopar filtreringsprogramvaror på datorer för att skydda barn och ungdomar mot bland annat pornografi.

Dunkels beskriver hur filtreringsprogrammen bygger på förutbestämda värderingar som innefattar tanken att barn och unga inte ska ha tillgång till material med någon som helst sexuell underton (Dunkels:2018:68). Filterprogramvarorna fungerar enligt Dunkels, mest som ett moralistiskt försök från vuxna att lugna andra vuxna, och kan snarare få en motsatt eller till och med skadlig effekt för barnen (Dunkels:2018:76).

Dunkels beskriver hur hon ställer sig tveksam till att en modern svensk skola knappast skriver under på att barn tar skada av att läsa om sex eller exponeras för naken hud, även om skolorna tar avstånd från sexism eller exploatering av sexualitet. Filterprogramvaror riskerar även att filtrera bort de hemsidor som kan vara till gagn för ungas sexualundervisning, då dem inte kan skilja på hemsidor i syfte att hjälpa och undervisa barn och unga om sexualitet och hemsidor som visar mer pornografiskt material. (Dunkels:2018:68)

Att filtreringsprogram mest fungerar, enligt Dunkels, som ett sätt att lugna vuxnas oro över att barn kan exponeras för pornografiskt material gör att barn och unga kan invaggas i en falsk trygghet. Behoven av etiska samtal försvinner inte, då Dunkels frågar sig vad som händer när en elev hamnar framför en dator som inte är filtrerad? (Dunkels:2018:68) Alltså beskriver Dunkels hur etiskt och moraliska frågor som beskriver mänskliga dilemman är svårt att bygga bort med hjälp av tekniska hjälpmedel.

3.3. Maskulinitet och pornografi.

Thomas Johansson beskriver i sin bok *Den osäkra manligheten – en myt?* (2005) hur unga män ofta hyser en stor osäkerhet kring hur dem ska leva upp till en imaginär bild av maskulinitet som innefattar att framställa sig själva som lyckade, potenta och kapabla. (Johansson:2005:15) Johansson ger en bild av manlighet som beskrivs handla om beteenden, kroppslighet och yta, där unga män studeras med fokus på beteende och handling. (Johansson:2005:15) Dessa krav förstärker enligt Johansson, många unga mäns redan bräcklig könsidentitet och skapar ett problematiskt förhållningsätt till den egna sexualiteten som pålagras av ytterligare krav. Alltså ger Johansson en bild av manlig sexualitet som präglas av krav på att visa handlingskraft och krav på att visa sig potent, något som skapar ambivalens och osäkerhet då kravbilderna är stränga att leva upp till.

Ambivalens är ett begrepp som går åter i Hammaréns (2002) resonemang kring unga mäns inställning till pornografi. Hammarén beskriver hur pornografin ofta blir föremål för ambivalens och funderingar, då killarna är medvetna om att det finns en modern kravbild på att män ska agera jämställt, där pornografi anses tabu. Detta leder till att killarna beskriver en känsla av skam över sin egen upphetsning vid kontakt med pornografiskt material. (Hammarén:2002:43)

Hammarén beskriver i sin forskning att de manliga informanterna som anser att pornografibranschen är förkastlig, samtidigt beskriver att de inte kan förneka de kroppsliga sensationerna där pornografin väcker lust och kan fungera som ett onaniobjekt. (Hammarén:2002:43) Det är en tvetydig bild som Johansson och Hammarén ger av unga mäns relation till sin maskulina identitet som man, och deras relation och inställning till pornografi. En ambivalens som både hyser diskurser kring hur de ska leva upp till bilden av föreställningar kring en mer schablonartad form av maskulinitet för att framstå ”riktiga män”, men att de även försöker hantera och passera inom en samtidskontext där kraven på att män ska agera och eftersträva jämställdhet ökar.

4. Teori:

Som mitt teoretiska underlag till den här uppsatsen så har jag valt att använda mig av både postmodernistisk teoribildning men även en queerteoretisk ingång, kring begreppet ålder, och hur det kan fungera som en normerande form av makt kopplat till sexualitet och genusskapande. Jag kommer i den här uppsatsen att använda mig av Michel Foucaults *Sexualitetens historia* (2002) som min centrala teoretiska utgångspunkt.

4.1 Postmodernismen, sexualiteten och erotiken:

För att tydliggöra min teoretiska ingång kring den mediala debatten kring pornografi, så är det lämpligt att definiera från vilka teoretiska grundvalar som jag definierar sexualitet utifrån.

Liljeström (1990) beskriver att Foucault, utifrån en postmodernistisk utgångspunkt, ser sexualiteten som ett historiskt mönster, där sexualiteten uppstår inom diskursen. Kroppen blir inte könsbestämd innan den determineras inom en diskurs, där den utrustas med en idé om ett naturligt eller essentiellt kön (Liljeström:1990: 23). Alltså tänker sig Foucault sig att kroppen får sin betydelse och först i kontakt med sociala maktstrukturer, som formar den, definierar den och sätter och upp både gränser och ger den möjligheter beroende på i vilken diskurs den placeras (Foucault:2002:114).

Sexualiteten är socialt konstruerad enligt Foucault, där sexualiteten inte existerar utanför de sociala konstruktionerna, då det *inte* finns någon kunskap om sexualitet utanför diskursen. Biologin förorsakar där med inte mänskligt beteende, det sociala kan inte "skalas bort" för att blottlägga den biologiska eller naturliga människan (Liljeström:1990:20). Sexualitet är skapas alltså diskursivt, genom de sociala makt och kunskapsstrukturerna, som formar människor, och ger dem både möjligheter och begränsningar inom diskursen.

Zygmunt Bauman beskriver i sin text: *On postmodern uses of sex* (1998), hur det västerländska samhället syn på sexualitet och erotik har förändrats, från äktenskapets legitimerande roll för all erotik och sexualitet under 1800-talet, där reproduktionen stod i centrum för sexualiteten. (Bauman:1998: 21) Erotiken och sexualiteten skulle sedermera ta en ny strategisk och diskursiv form genom att legitimeras genom idén om den romantiska kärleken. Där erotiken hamnade i skymundan för diskursen om den romantiska kärleken som fungerande som legitimerande och som en moralisk kompass för sexualiteten och erotiken. Inget sex utan kärlek. Bauman beskriver både äktenskapet och kärleken som *alliansmönster* som fungerande som reglerande maktstrukturer för att kontrollera erotiken från att flöda fritt. (Bauman:1998:21) I en mer sentida kontext så har erotiken lyckats att bryta sig loss från dess tidigare diskursiva ramverk, där den idag kan få flöda fritt och kräver inte äktenskapet eller kärlekens legitimerande kontrollmekanismer. (Ibid)

Den friare, mer sentida sexualitets formen kallar Giddens (1995, se också Lennerhed:2013) för *plastisk sexualitet*, som relateras till en ökad jämlikhet då den innebär frigörande av kvinnors njutning och banar vägen för idén om att heterosexualitet kan ses som en sexualitet bland andra. (Lennerhed:2013:120) I den plastiska sexualiteten uppstår även ett diskursiv förändring, där den plastiska sexualiteten, som bygger mer på aktiv, sexuell och jämlikt känsloutbyte, tar ett steg bort från den romantiska kärlekens ideal om den enda rätta (Lennerhed:2013:120).

4.2 Livslinjer:

I Fanny Ambjörnsson och Maria Jönsson skriver i sin bok *”Livslinjer, berättelser om ålder, genus och sexualitet”* (2010) om den normativa *livslinje* som enligt en heterosexuell logik är strukturerad utifrån förväntade hållplatser som födelse, pubertet, äktenskap, och reproduktion. (Ambjörnsson&Jönsson:2010:27)

Ett förväntat livsförlopp är enligt Ambjörnsson och Jönsson, starkt kopplat till normalitet och respektabilitet, och där en heteronormativ *livslinje* inte bara anses ”normalt” utan också ”rimligt” eller ”riktigt”. (Ambjörnsson&Jönsson:2010:27) Ambjörnsson och Jönsson har en queerteoretisk ingång till sin analys. Där de beskriver hur personer med queera identiteter och *livslinjer* har utmanat och kämpat för att förhålla sig till en heterosexuell norm kring hur livet ska utveckla sig, och vad personer i olika åldrar ska uppfylla för att de ska ses som mogna, vuxna eller respektabla.

Ambjörnsson och Jönsson har byggt sitt begrepp *livslinjer* från Judith Halbertstams (2005) teorier om vad hon kallar ”queer time”; och handlar om hur medelklassens sätt att organisera reproduktiv tid, är nära sammankopplat med normalitet och respektabilitet. Där ett ”normalt åldrande kopplas samman med ett respektabelt åldrande”. (Ambjörnsson & Jönsson:2010:27)

Ambjörnsson och Jönssons begrepp *livslinjer* är användbart i min uppsats då det fungerar som ett sätt att beskriva ålder som en maktkategori. En maktkategori som sätter normaliserande heterosexuella normer i centrum, där queera personer utmanande av heteronormativa livsmönster, bryter upp och synliggör hur begreppet ålder är nära sammankopplat till maktens diskurser.

4.3 Pedagogiseringen av barnets kön:

Michel Foucault gör i *Sexualitetens historia* (2002), en beskrivning av vad han kallar *pedagogisering av barnets kön*; där Foucault beskriver hur barns onani och sexuella aktiviteter har sedan 1700-talet både setts som ”naturligt” och ”mot naturen” på en och samma gång. Barns sexuella aktiviteter har enligt Foucault både skapat moralisk, kollektiv, och individuell oro från vuxenvärldens sida, där barn har beskrivits som försexuella varelser, som befunnit sig utanför diskurser om könet, fast samtidigt i dem. (Foucault:2002:113) Där barnets sexuella gränslinje har balanserats och övervakats av familjen,

läkarna, pedagogerna och psykologer, då den ansetts som potentiellt farlig och hotfull mot det utsatta barnet. (Foucault:2002:113)

Barns sexuella aktiviteter har som Foucault beskriver varit ett ämne känsligt ämne för vuxenvärlden att handskas med under flera århundraden, där makten och kunskapandet kring barnets sexualitet har både fungerat som en övervakande praktik för att *skydda* barnet mot sexualitetens potentiella skadeverkningar eller förkastliga uttrycksformer. Samtidigt har kunskapandet om barnets sexualitet kunnat användas för att beskriva barns sexualitet som naturlig och fungera som en potentiellt stöttande och uppmuntrande diskursiv maktstruktur.

5. Metod:

5.1 Diskurs:

Jag kommer att använda mig av en diskursanalytisk ingång till mitt material i den här uppsatsen, där jag har valt att bygga min metodologi utifrån en foucauldiansk teoribildning. Att göra en diskursanalys enligt en foucauldiansk modell så är begreppet *diskurs* centralt. Ett begrepp som kan definieras som:

”ett regelsystem som legitimerar vissa kunskaper men inte andra och som pekar ut vilka som har rätt att uttala sig med auktoritet. Diskurser har också ett dynamiskt inslag eftersom regelsystemen i dem förändras” (Bergström & Boréus: 2005:309).

Alltså handlar begreppet diskurs om hur kunskapande kring ett ämne kan öppna subjektets handlingsmöjligheter utifrån vad som får sägs inom diskursen. Samtidigt som handlingsutrymmet även kan krympa för de subjekt vars åsikter inte passar in. En diskurs om till exempel välfärdspolitik beskriver således något som gör anspråk på att vara sant och verkligt, utifrån en viss kunskapshorisont. I en välfärdspolitisk diskurs kan exempelvis regeln finnas att alla ska ha rätt till en bostad, eller tvärtom, att samhället inte alls har någon skyldighet att garantera medborgarna en bostad (Bergström & Boréus: 2005:312). Alltså så sätter diskursens utformning både gränser och skapar möjligheter beroende på vilken kunskap som den grundar sig på.

Att diskurser både sätter gränser och öppnar upp handlingsutrymme, betyder att människor på olika sätt kontrolleras av diskursens utformning. Inom en diskurs så finns det *utestängningsmekanismer*. Exempel på sådana utestängningsmekanismer är när något blir förbjudet, eller definieras som sjukt eller inte. Ses som tradition eller inte, men även när något ses som rätt eller fel inom en diskurs. (Bergström & Boréus:2005:311)

Diskursanalys är en analysform där språket står i fokus. Oavsett inriktning av diskursanalys har diskursanalysen ett bestämt sätt att se på språk och språkanvändning. Språket återger inte verkligheten direkt utan bidrar snarare till att forma den. (Bergström & Boréus:2005:305) En diskursanalys enligt en foucauldiansk modell inbegriper fler dimensioner än enbart en textanalys, för att titta närmare på hur diskurser om pornografi fungerar och hur dem har konstruerats så är det inte enbart utsagor som måste tas med i beräkningen, sociala praktiker är med och formar diskursers utformning och sätter gränser och öppnar upp möjligheter för vad som kan tänkas sägas inom diskursen. (Bergström & Boréus: 205:309) I fallet pornografi så innefattar ämnet till exempel,

lagstiftning, sexualitets och könsdiskurser och konsumtionsmöjligheter, där alla kan tänkas fungera som sociala praktiker som rymms inom diskursen om pornografi.

Begreppet *diskurs* möjliggör i den här uppsatsen att studera vilken typ av kunskap som debattörer förhåller sig till i sina utsagor. Diskurser fungerar enligt Bergström och Boréus, som regelsystem som legitimerar vissa tal och kunskaper men utesluter andra. Diskurser om barns sexualitet går att synliggöra och analysera genom att studera hur debattörers tal och utsagor ser ut, och analysera vilken typ av kunskap som debatten legitimerar och görs naturlig. Genom att studera diskurser så går det även att analysera *från* vilken samhällelig maktposition som något uttalar sig ifrån, något som är relevant för att få en bredare förståelse över fenomenet pornografi.

Inom en foucauldiansk analysmodell så är det alltså centralt att se texten som en del av diskursen, men där det finns en bakomliggande social verklighet som är med och formar diskursen och utsagorna som studeras och som bör tas med i analysen.

Som ett exempel över hur Foucault ger ett exempel över hur han tänker sig att tal och sociala praktiker är sammanlänkade och formar diskurser, så beskriver Foucault hur sodomins historia såg ut mellan 1700 och 1800-talet, där tystnaden kring att sodomi ofta bestraffades med bränning på bål *möjliggjorde* bestraffningen. Men under 1800-talet så börjar det talas om sodomi inom psykiatrin, läkarvetenskapen, juridiken och även litteraturen, något som Foucault menar möjliggjorde en breddning av de sociala kontrollerna av homosexuella, men samtidigt öppnade upp för en motdiskurs genom att homosexualiteten ”började prata om sig själv”, och kräva att ses som naturlig, med hjälp av de begrepp som till exempel läkarvetenskapen använt för att diskvalificera den. (Foucault:2015:111) Exemplet visar på hur nära sammanvävda talet och maktens strukturer är. De producerar kunskap, skapar kontrollmekanismer, men att talet även genom kontrollen och kunskapen kan producera motdiskurser som har en förändrande potential.

5.2 Makt:

Michel Foucault beskriver att makten finns och uppstår i varje situation och relation. Att makten kommer överallt ifrån – från alla håll och *inte* ett håll som omsluter allt. Alltså menar Foucault att makt är flytande, och formas och tar sig olika uttryck i olika situationer och tid, men att den alltid är närvarande och att den inte enbart handlar om makt som en reglerande och juridisk företeelse som sipprar ner genom samhällsskikten, och reglerar människor, även könet genom förbud och censursmekanismer. (Foucault:2002:96)

Foucault beskriver hur talet innehåller och producerar makt; talet kan synliggöra maktstrukturer och vad som anses ”naturligt”, undergräva och utmana makten, samtidigt som tystnaden kan skydda makten och göra den svåråtkomlig. Men det gör även att tystnaden öppna upp för möjligheter olika överträdelser av utmanande tal och handlingar. (Foucault:2002:110) Alltså är talet nära sammankopplat med maktstrukturer enligt en Foucauldiansk teoribildning.

Utifrån diskursanalytisk ingångsvinkel i den här uppsatsen så är det centralt att studera utsagorna i mitt material för att därigenom försöka synliggöra de maktstrukturer och kunskap som anses som naturlig. Kunskap hos Foucault är i första hand etablerad kunskap, vilken är när nära sammankopplat med makt (Bergström & Boréus:2005:312).

Genom att synliggöra de maktstrukturer och kunskapande som ses som etablerad eller naturlig, så går det även att belysa tystnader inom diskursen. Tystnader som berättar något om vad som får sägas och vilka röster som utestängs. Tystnader inom en diskurs berättar även något om varför en diskurs tar den form som den gör just nu. Tystnader kan ses som strukturer som legitimerar makten på olika sätt (Foucault:2002:111). Men enligt en foucauldiansk analysmodell som ser makt som något föränderligt, och flytande så kan en bruten tystnad leda till motstånd. “Att bygga murar mellan folk skapar samtidigt processer som kan leda till deras demontering” (Bergström & Boréus: 2005:312).

Makt är inget som utövas av en enskild aktör mot ett visst subjekt, utan utvecklas i relationer mellan människor och innebär begränsningar för vissa och möjligheter för andra. (Bergström & Boréus:2005:311) Det går alltså att beskriva Foucaults syn på makt som ett växelspel mellan kontroll och motstånd, där makten aldrig är statisk eller linjär genom historien. Den foucauldianska synen på makt gör att jag i den här uppsatsen inte har som avsikt att fastslå en exakt och objektiv verklighetsbeskrivning över det ämnen jag valt att studera, samt hur diskursen kommer att utveckla sig i framtiden. Det går helt enkelt inte. Däremot så ger en foucauldiansk maktdefinition mig en möjlighet att i den här uppsatsen synliggöra de maktstrukturer som ter sig naturliga inom den mediala pornografiska debatten, samt synliggöra de tystnader som finns inom diskursen som hjälper till att etablera viss kunskap som mer legitim och vilket handlingsutrymme detta skapar för olika individer.

6. Material:

6.1 Urval av material

Mitt material utgörs av debattartiklar från några av Sveriges största dags och kvällstidningar, publicerade mellan 2015-2019. Jag har valt att hämta mitt material från dags och kvällstidningar som både ger ut traditionella papperstidningar och som har välbesökta hemsidor. Jag har gjort mitt urval av material från de tidningar som har flest läsare svenska läsare på sina hemsidor. Det är ett urval som jag har gjort på grund av den stora mängd människor som tar del och läser artiklarna som publiceras i de största tidningarna och på deras hemsidor. Tidningarna har en stark maktposition och de artiklar som dem väljer att publicera påverkar allmänna opinioner och diskurser kring de ämnen som avhandlas.

6.2 Urval av artiklar

Antalet debattartiklar som handlar om ämnet pornografi har under de senaste åren varit väldigt många. Detta har gjort att jag har varit tvungen att sälla i den stora mängden debattartiklar som går att hitta på de tidningarnas hemsidor som jag har valt att hämta mitt material utifrån. Jag har valt att studera 15 debattartiklar som publicerats inom tidsspannet 2015-2019. Jag har valt den årsmässiga avgränsningen utifrån den stora mängden artiklar om pornografi som publicerats de senaste åren. Jag har gjort ett artikelurval med hjälp av mina frågeställningar och syftesformulering som riktlinjer, där jag har avgränsat mig till artiklar som på något sätt handlar om barns relationer till pornografi. Mängden artiklar som jag har valt ut, har jag bedömt som en hanterbar mängd artiklar utifrån tidsramarna för denna uppsats.

Jag har inte medvetet gjort ett urval efter hur stor läsarskara de olika tidningarna har, utan snarare försökt hitta relevanta artiklar som svarar mot mitt syfte och frågeställningar. Däremot har det varit lättare att hitta relevanta artiklar från de största tidningsmedierna – Aftonbladet, Expressen och DN. Detta kan ha att göra med att de publicerat fler debattartiklar som kretsar kring ämnet pornografi, där utomstående röster ofta släpps igenom i debatten. Av mina 15 debattartiklar som jag har valt ut för att studera i denna uppsatsen så är fem publicerade på Aftonbladet.se, fyra på Expressen.se, fyra på DN.se, en på Sydsvenskan.se och en på GP.se. Även om jag inte haft för avsikt att göra ett urval utefter vilken tidning som haft flest besökare på sina hemsidor så matchar mitt urval på ett ungefär den statistik som jag har tagit del av för att skaffa mig en uppfattning om vilken tidningar som har de största läsarskara på nätet.

I min uppsats så är artikelförfattarnas bakgrund intressant att studera, då de kan ge en indikation över vilken maktposition personen uttalar sig ifrån. Utifrån en foucauldianskt

teoribildning och methodsingång till den här uppsatsen, finns det en poäng med att nämna författarnas yrkestitel, då beroende på titel så kan det berätta något om maktstrukturerna som personen befinner sig i när en viss utsaga ställs. Jag kommer däremot inte att gå längre än att studera *vilken* yrkestitel en debattör har. Jag kommer inte att gå djupare in på personliga detaljer, och jag kommer även inte att skriva ut namnet på debattörerna då jag inte finner det relevant för min uppsats. Jag kommer att fokusera på vad en persons utsaga gör, vem som säger vad, vilket *handlingsutrymme* utsagorna skapar, och studera eventuella tystnader i mitt material.

7. Etik:

I den här uppsatsen så har jag medvetet valt att inte skriva ut namnen på de personer som figurerar i texterna till mitt material. Jag har gjort detta valet bland annat på grund av att jag inte ansett tidsmässigt möjligt, utifrån tidsbegränsningarna för den här uppsatsen, att djupare studera debattörernas bakgrundshistoria. Valet att inte publicera debattörernas namn i uppsatsen har jag även gjort på grund av etiska riktlinjer. I *The AoIR Ethics Working Committee:s* artikel: ”*Ethical Decision-Making and Internet Research*” så beskriver den vikten av att reflektera över den position som jag som forskare har, och vikten av att undvika att utsätta de individer som figurerar i mitt material för eventuell skada (Association of Internet researchers:2012:5).

I debattartiklarna som utgör mitt material till den här uppsatsen, så finns namn och yrkestitel på författaren, eller medförfattarna till artikeln publicerade. Författarna till artiklarna har alltså redan samtyckt till en publikation av deras namn och yrkestitel. Jag valde att inte publicera namnen då vissa debattörer inte är personer som har en stark offentlig yrkestitel eller en egen medial plattform.

Jag anser att det finns en etisk skillnad mellan att publicera namn på personer som *aktivt* jobbar inom yrkesfärer som ofta granskas av media och figurerar i offentliga sammanhang, och de personer som *inte* gör det. Jag har därför valt att inte publicera några namn på de debattörer vars texter utgör mitt material. Valet att inte publicera namn beror även på att jag vill undvika att göra subjektiva övervägande kring vilka namn som bör publiceras och vilka som inte bör publiceras.

I den här uppsatsen så har jag däremot valt skriva ut vilken yrkestitel vissa av debattörerna har. Detta beror på att det finns en analytisk poäng med att studera de makt – och kunskapspositioner som vissa debattörer uttalar sig från.

Under arbetet med den här uppsatsen så har jag även reflekterat över min position som genusvetenskaplig forskare. Jag har valt att använda mig av bland annat queerteoretiska begrepp som Ambjörnsson och Jönssons (2010) *Livslinjer*, något som jag är medveten om speglar min teoretiska förståelse och ingångsvinkel till ämnet pornografi.

I min analys så har jag försökt att skildra den mediala debatten om pornografins, olika sidor och argument från många olika debattörer. Däremot så går det alltid att problematisera vilka utsagor som jag som forskare har valt ut, och vad detta urval gör med min uppsats.

8. Analys:

8.1 Pojkar och pornografin:

På DN.se så publicerades en debattartikel den 15 oktober 2016 av en rad medförfattare, bland annat politiker, advokater, psykologer, kriminologer och företrädare för kvinnojourer. Debattartikeln beskriver vikten av att diskutera pornografin och artikeln problematiserar pornografins inverkan på barn och ungas sexualitet och nyfikenhet för sex.

Porr är inte sex. Att porr är lika med sex är den ultimata lögnen och porrindustrins största seger. Denna lögn möjliggör för missriktade och antiintellektuella motargument när vi vill diskutera porrindustrins påverkan på oss alla och hur porren förstör barn och ungas nyfikenhet på sex och sexualitet genom att utge sig för att skildra sex och lust. (DN.se, 15 oktober 2016)

I utsagan så beskrivs pornografi som något *annat* än sex. Ett fenomen som enligt utsagorna *utger* sig på ett lögnaktigt sätt för att skildra sex och lust. Artikelförfattarna skiljer alltså på sex och pornografiskt material. Detta är en skiljelinje som behövs göras enligt utsagan för att kunna problematisera pornografin som fenomen. Pornografin förmodas hota och till och med kunna förstöra barn och ungas nyfikenhet för sex och sexualitet. Debattörerna beskriver vidare deras syn på problematiken i pornografiska framställningar:

Genomsnittsåldern för när pojkar börjar titta på porr är 11,5 år. Det de då får se är extremt våld, och det är inte spelat våld, utan reellt. (DN.se, 15 oktober 2016)

När våra barn nyfiket googlar ”bröst” eller ”sex” är det porrindustrins människofientliga, kvinnohatande och rasistiska världsbild de möter. Att vuxenvärlden lämnar dem ensamma med den här parallellvärlden är ett stort svek. Att detta våld är vad ”riktiga män vill ha” är ytterligare en av porrindustrins lögner. Våld är inte vad de flesta män vill ha, det är en falsk, förödmjukande och avhumaniserande syn på män. Vi tror mer om män än så. (DN.se 15 oktober 2016)

Författarna till utsagorna beskriver en oro över att barn i unga år kommer i kontakt med pornografi och börjar konsumera pornografiskt material. Det är pojkarnas pornografikonsumtion som utsagorna målar upp som problematiskt. Där pojkarna lämnas ensamma av en frånvarande vuxenvärld, och där med står pojkarna oskyddade i kontakten med våldsamt pornografi. Det är också en bild av ett oskyldigt

barn, som i ren nyfikenhet råkar i kontakt med pornografiskt material, när det söker information om till exempel bröst på nätet.

Diskursen om det oskyldiga barnet som nyfiket googlar bröst, men istället möts av hotfullt pornografiskt material, ger bilden av ett avsexualiserat barn. Ett barn som kanske snarare än att leta upphetsande sexuellt material, är på en kroppslig och pedagogisk upptäcktsfärd på internet. Att barn beskrivs på det här sättet kan ses som en beskrivning av en förmodad *livslinje* hos barnet där bilden av den *lyckliga* barndomen som inte rymmer föreställningar om en aktiv sexualitet.

(Ambjörnsson&Jönsson:2010:15)

Oron över pojkars kontakt med pornografiskt material i unga år, som beskrivs i utsagorna ovan av politiker, psykologer och kriminologier och företrädare för olika stöd och hjälporganisationer, går att beskriva som en *pedagogisering* av barnets kön. Där barns onani och sexuella aktiviteter sedan 1700-talet både setts som ”naturligt” och ”mot naturen” på en och samma gång. Och där igenom skapat moralpanik och kollektiv oro bland vuxenvärlden. Sexualiteten har övervakats och balanserats med hjälp av institutioner och personer från höga makt- och kunskapspositioner. (Foucault:2002:113) Att barnets sexualitet har setts som naturlig och mot naturen samtidigt, beskriver hur barn har placerats i en sexuell diskurs, där dem har någon form av sexualitet, men att denna sexualitet måste övervakas och formas av vuxenvärlden för att i framtiden ta acceptabla uttryck.

Utsagorna beskriver att ”våld är inte vad de flesta män vill ha”, det går att förstå som att vuxna män *bör* ha lärt sig att förkasta en viss typ av pornografi, och förstå vad som anses som legitimt, alternativt förkastligt att konsumera på nätet. Något som den unga pojken inte ännu förmodas att veta, och något som kanske inte är självklart. Hammarén (2002) beskriver hur pornografins definitionsproblematik leder till svårigheter för hur olika typer av pornografiska framställningar ska tolkas. Det som betraktas som trevlig erotik eller mjukporr för den ene kan betraktas som förnedrande och repressiv hårdporr för den andre (Hammarén: 2002:42).

En utsaga från en kulturjournalist på Aftonbladet beskriver problematiken med barns kontakt och konsumtion med pornografi som ett känslomässigt problem skapat av en frånvarande vuxenvärld:

Vi måste ge barn den närhet de behöver. Möta deras starka känslor. Prata med dem om sex och relationer, redan tidigt – och på deras villkor. Vi måste ge dem verktyg för en sund sexualitet så att de inte måste söka svaren i internets värsta sörja. Uppmuntra dem att lära känna sina egna kroppar och andras kroppar med samtycke. Förklara att porren inte är ett facit för hur sex ska se ut. (Aftonbladet, 30 juli 2017)

Det finns många av oss som har blivit besvikna när vi sökt ömhet. Den extremt lättillgängliga porren kan agera ångestlindring. En kick. Hjärnans belöningssystem sätts igång. För att citera en (manlig) vän: ”det blir som att dricka saltvatten när man är törstig”. (Aftonbladet, 30 juli 2017)

Utsagan beskriver vikten av att ge barn den närhet som de behöver, att de behöver stöd och samtal med vuxna så att de inte söker svaren i ”internets sörja”. Där utsagorna beskriver att pornografin inte behöver vara ett *facit* över hur sex ska se ut. Alltså beskrivs pornografin som en *viss* skildring av sex. En skildring bland många. I utsagan görs en beskrivning av ett barn som söker närhet. Där pornografin kan fungera som ångestdämpande. Utsagan gör en tydlig hänvisning till sin manliga vän. Hänvisningen placerar mannen som utsagans centralfigur. Och mannen blir därmed den som främst berörs av diskursen om hur pornografi kan tänkas påverka personer. Utsagan synliggör en tystnad kring tjejers och kvinnors konsumtion av pornografi inom den mediala debatten. En tystnad som existerar i alla debattartiklarna i mitt material. (Något som jag kommer att återkomma till längre fram i analysen).

I en annan artikel, skriven av en rad medförfattare från bland annat kampanjen #porrfribandom, Unizon, FATTA, och kriminologer, så beskrivs utsagor om hur pornografins påverkan på barns hälsa. Personerna som även är medförfattare till debattartikeln från DN.se som beskrivs i början av avsnittet.

Det är inte svårt att komma i kontakt med porren, det är snarare så att porren söker upp barnen bland annat genom sökordsoptimeringar utifrån enkla sökord som även små barn nyfiket söker på samt via exempelvis popup-reklam. Porr är givetvis inte hälsofrämjande för barn att exponeras för. Forskning visar dessutom att ju yngre man är ju större är risken att drabbas av ett beroende och tvångsbeteende. (Aftonbladet: 24 november 2017)

Enligt utsagan *söker* pornografin upp barnen genom sin lättillgänglighet. Där pornografins förmodas att riskera att påverka barnens hälsa negativt genom risken för att drabbas av tvångsbeteenden och beroende. Barns hälsa görs i citatet till något som kan hotas av en för stor konsumtion av pornografi. Artikelförfattarna kopplar även ihop pornografin med mäns sexuella övergrepp mot kvinnor och tjejer:

Vittnesmålen känns igen från Unizons tjejjournalers dagliga kontakter med unga som utsatts för sexuella övergrepp, många gånger i skolan. Jourerna och vi andra som har samtal med utsatta barn och unga vet att porren är central i mäns och killars sexuella övergrepp mot kvinnor och flickor. (Aftonbladet: 24 november 2017)

Utsagan beskriver att man *vet* att pornografin är central i mäns och killars övergrepp mot kvinnor. Att många av medförfattarna till artikeln även varit med och skrivit debattartikeln från DN.se, där det beskrivs en oro över hur våldsamt pornografiskt material kan tänkas påverka ett oskyldigt barns sexualitet, gör att utsagan ovan intressant. Pornografin förmodas vara hälsofarligt för barn, framför allt pojkar att konsumera, då de riskera att inspirera dem i framtiden till sexuella övergrepp. En rad medförfattare till citaten ovan, skriver i artikeln från DN.se och ifrågasätter om våldsam pornografi är vad *riktiga män* vill ha, och att dem tror mer om män än så. I utsagorna ovan beskrivs pornografin som *inte hälsofrämjande* och *central* i mäns övergrepp mot kvinnor.

Detta går att ses som en *oro* över hur pornografin kan tänkas påverka och forma unga pojkars sexualitet så den i framtiden tar oacceptabla uttryck. För att en pojkes sexuella *livslinje* ska utvecklas på ett eftersträvansvärt sätt finns det en rad olika utsagor inom debatten som betonar vikten av att pojken undviker pornografi. Pojken som en dag ska växa upp till en *riktig man* där lusten står i centrum, och där en man som uttrycker en brist på lust, eller brist på längtan till sexuella praktiker med kvinnor, riskerar att inte ses som en *riktig man* (Ambjörnsson & Jönsson: 2010: 58). För att pojken ska kunna följa denna utvecklingslinje på ett sunt och samhälleligt acceptabelt sätt så framstår pornografin som ett fenomen han bör undvika.

8.2 Tjejer och pornografi:

Inom den mediala debatten om pornografi så är det svårt att hitta utsagor kring unga tjejers relation till pornografi, då det främst är pojkars konsumtion av pornografi som hamnar i debattartiklarnas fokus. Det råder en tystnad inom den mediala debatten om pornografi kring tjejers konsumtion av pornografi. Utsagorna debatterar främst pojkars och mäns konsumtion av pornografiskt material, vilket leder till en utestängning av talet kring unga tjejer och kvinnors relation till pornografi i debatten.

En kvinnlig debattör skriver på DN.se, en debattartikel som svar, till en annan text publicerad av en lång rad medförfattare på DN.se, den 15 oktober 2016 och refererar till vad hon kallar ”kvinnolobbyn”. Debattören är den enda artikelförfattaren jag kunnat hitta, som under det åldersspann jag valt att studera, som benämner tystnaden och problematiserar den.

Jag vill samtidigt applådera lobbyns ofattbara bedrift att lyckas anamma en retorik starkt förknippad med ett patriarkalt styre, en retorik som tar sig rätten att argumentera åt kvinnan samtidigt som kvinnan helt och hållet utesluts ur debatten. I debattinlägget är den röda tråden konstant, det är män (och 11,5-åriga pojkar) som tittar på porr, medan kvinnan sexualiseras och förnedras. Kvinnan är det tysta offret, representerad av porrstjärnor vars enda roll är att tillfredsställa den manliga perversionen. (DN.se 19 oktober 2016)

Utsagan beskriver hur *kvinnan* helt utesluts ur debatten genom att ”lobby”, som för visso utgörs av en stor del kvinnor, men som enligt utsagan reproducerar en patriarkal argumentationsretorik som argumenterar *för* kvinnor samtidigt som talet *kring* kvinnors sexualitet och pornografikonsumtion utestängs. De kvinnliga bilder som målas upp, menar utsagan enbart beskriver kvinnor som offer för mäns sexuella fantasier. Den kvinnliga debattören beskriver vidare:

Det hela bottnar i en förlegad stereotyp där kvinnan är ”ren”, ”oskyldig” och ”känslig”, och mannen är ett vilddjur vars instinkter måste tyglas och tämjas för att inte löpa amok. Kvinnan vill älska, mannen vill knulla. Det må vara en främmande tanke i en värld där en kvinnas sexualitet enbart tycks kunna bejakas med rosenblad på sängen, men det finns faktiskt kvinnor som tänder på den typen av porr som Kvinnolobbyn så starkt fördömer. (DN.se 19 oktober 2016)

I utsagan så beskriver debattören sin bild över ”lobbys” blick på kvinnan i deras artikel. En blick som debattören problematiserar och menar beskriver en diskurs om kvinnlig sexualitet, som *ren*, och *oskyldig*. Det är den manliga sexualiteten och lusten som måste tyglas. Debattören problematiserar ytterligare bilden av den *rena* och *oskyldiga* kvinnliga sexualiteten, och menar på att det faktiskt finns kvinnor som tänder på den typ av pornografi som fördöms i artikelns skriven av ”kvinnolobbyn”. Utsagan problematiserar en tystnad och utestängning kring talet om en diskurs om kvinnlig sexualitet som *lustdriven* och som bejakande av sociala praktiker som kan te sig moraliskt problematiska för vissa individer, som till exempel pornografi. Inom den mediala debatten om pornografi så beskrivs män och pojkars sexualitet *mer* som driven av lustar. Lustar som från ett tidigt stadium måste *pedagogiseras* och formas för att pojkarnas sexuella praktiker ska ta oönskade uttryck, så som vålds- och sexualbrott.

Tystnaden i debatten kring en kvinnlig lust och relation till pornografi går även att placera i ljuset av Lena Bergs forskning om unga tjejers relation till pornografi. Tjejerna i Bergs forskning beskriver en tvetydig situation där dem lärt sig att ta avstånd från pornografiskt material, samtidigt som dem är medvetna om känslan av upphetsning vid kontakt med pornografi. Men att tjejerna upplever starka skamkänslor över deras upphetsning. (Berg:2000:46-47) För tjejerna är det även viktigt att passera som ”lagom” sexuell för att lättare hitta en heterosexuell partner, där ett öppet tal om pornografin riskerar att placera dem i kategorin ”hora” eller ”för sexuell” (Berg:2000:51).

Att öppet tala om pornografin, som enligt Berg, kan försvåra en heterosexuell partnerbildning, genom att de unga tjejerna riskerar att ses som *för* sexuella, gör att pornografin kan ses som ett hot mot en kvinnlig heterosexuell *livslinje*. En livslinje där heterosexuella relationer och reproduktion

naturaliseras och återskapas, inte bara för livet som helhet utan för att följa en kulturell mall över vad vuxenblivande som kvinna innebär (Ambjörnsson & Jönsson:156-157).

Den kvinnliga debattören avslutar sin debattartikel med att nyansera mänsklig sexualitet och lust, och kritiserar ”kvinnolobbyns” argumentation i artikeln som publicerades på DN.se den 15 oktober 2016, som debattören menar enbart skapar fler tabun för en kvinnlig sexualitet:

Visst kan porren vara en skrämmande värld, och med teknikens framfart har en Pandoras ask av fetisher och böjelser blivit tillgängliga för alla med tillgång till en internetuppkoppling. Mycket är säkert osmakligt, äckligt, ja, till och med vidrigt för vissa betraktare, men skildringarna som yttrar sig i pornografins värld är likväl en spegling av vad människan tänder på. Genom att skambelägga de miljontals män och, framför allt, kvinnor som finner njutning i frivilligt sex med våldsamma och/eller förnedrande inslag lyckas Kvinnolobbyn enbart skapa ännu ett tabu i den kvinnliga sexualiteten. (DN.se 19 oktober 2016)

Debattören beskriver pornografins värld som en *Pandoras ask* av fetischer och som en *spegling* av vad människor tänder på. Där utsagan på ett sexpositivistiskt och med ett försök till frigörande argumentation kritiserar sina motdebattörer. Utsagan beskriver hur hennes motdebattörer inskränker mäns, och framför allt kvinnors rätt att bejaka sina lutar och njutningar, även våldsamma sådana, så länge deltagande i sexet sker genom samtycke.

Att utsagorna ovan kommer ifrån den enda artikeln som jag lyckats hitta som beskriver och problematiserar tystnaden kring en kvinnliga lustar och relationer till pornografi, ger en bild över en mer reglerad kvinnlig sexualitet inom debatten kring pornografi. Där mäns lustar är dem som står i centrum och problematiseras.

Zygmunt Bauman beskriver i in artikel ”*on postmodern uses of sex*” hur rädslan för den frisläppta lusten och erotiken har kontrollerats genom äktenskapet och sedermera genom diskursen om den *romantiska kärleken*. Där äktenskapen och den romantiska kärleken har fungerat som *kontrollmekanismer* för att hindra lusten och erotikens destruktiva potential att släppas fri. (Bauman:1998:21) Baumans argument kan ge en förståelse över tystnaden kring en kvinnlig, lustdriven och aktiv sexualitet inom den mediala debatten om pornografi. Där en kvinnlig sexualitetsdiskurs kanske inte rymmer ett lika stort *handlingsutrymme* som en manlig sexualitetsdiskurs gör. Där diskursen om den manliga lusten kan ses som mer frisläppt, men att även *oron* över vad en mer frisläppt lust och sexualitet kan ställa till med kan ses som ett större problem som måste *kontrolleras* och *övervakas*.

8.3 Motsättningar och effekter:

Inom den mediala debatten om pornografin så beskriver utsagor ofta en förmodad koppling mellan pornografi och sexualbrott. Det handlar om, som utsagorna i tidigare delar har visat på, en oro över hur pornografin kan tänkas inspirera pojkar till en viss typ av sexuella praktiker.

En utsaga publicerad på Expressen och skriven av en kriminolog problematiserar vad debattören kallar ett *porrglorifierande* samhälle:

Vi behöver problematisera vad det gör med de pojkar och flickor som växer upp i ett porrglorifierande samhälle. Studier visar att pojkar som ser anala, orala samlag och våld i samband med sex växer upp i tron att det är den typen av sex som deras jämnåriga har. När dessutom bilden av den underordnade kvinnan exploateras och ingen annan mer nyanserad bild ges av sex, samtycke och könsnormer så riskerar pojkar att hamna i situationer som sedan leder dem till vår arrest. (Expressen: 2 jan 2016)

Utsagan beskriver att när pojkar tar del av vissa typer av pornografiskt material, så förmodas de inspireras av de sexuella praktiker som skildras i pornografin, och återupprepa dem i verkliga livet. Orala och anala samlag beskrivs som nära sammankopplade med våld, där det pornografiska materialet även ses som skildringar av kvinnlig exploatering och underordning. Det förmodade sambandet mellan pornografi och sexualbrott, och *oron* över pojkars sexualitet leder utsagan till en alarmerande slutsats. Pojkar som konsumerar pornografi riskerar att hamna i polisens arrest. Utsagan liknar de utsagorna som presenterats i tidigare delar i min analys som kopplar pornografi och en maskulin sexualitet till våld och sexualbrott. Att debattören beskriver oral- och analsex som nära sammankopplat med våld, målar upp en bild av icke-reproducerande samlag som extra problematiska.

Att debattören beskriver icke-reproduktiva samlag som *mer* problematiska går att förstå då en reproduktiv heterosexuell tvåsamhet ofta associeras med en ljus framtid och ett meningsfullt liv (Ambjörnsson & Jönsson:2010:221-222). De icke-reproduktiva samlagen går alltså att ställa mot en heterosexuell norm, något som dem kan tänkas att hota genom sin tydligt icke-reproduktiva karaktär, där unga personer förmodas bli inspirerade att utforska dessa sexuella praktiker genom pornografin. I en debattartikel publicerad på DN.se så riktar en sexolog, kritik mot en mer pornografikritisk sida av debatten:

Porr är inget nytt. Så länge som vi har kunnat avbilda varandra har vi också avbildat människor som har sex. Porr är inte ett tecken på ett sjukt samhälle. Det är snarare tvärtom. I dikturer lyser all porr och annat snusk med sin frånvaro. I fria länder med lättillgängligporr är jämställdheten alltid större än i de länder där porren är

förbjuden. Porren har därtill betytt oerhört mycket som positiva inspirationskällor för dem som har en icke-normativ sexuell läggning. (DN.se 19 oktober 2016)

Utsagan ger en annan bild av pornografi än vad de mer pornografikritiska rösterna inom debatten målar upp. Utsagan beskriver pornografi som ett sunt tecken på ett välmående samhälle, där pornografins lättillgänglighet ställs i kontrast till diktaturers statliga censurering av sexuella skildringar. Utsagan beskriver pornografien som något som *alltid* har funnits, och där pornografien har betytt mycket för dem med en icke-heteronormativ läggning.

Debattörens kritik och försvar för en lättillgänglig pornografi går att se som ett försök till att etablera *motstånd* inom debatten, då pornografikritiska röster är de som dominerar. Inom en diskurs så går det att förstå motstånd mot dominerande kunskap och tal, som ett försök att riva de murar, av vad som får sägas eller inte sägas, som ett dominerande tal har etablerat (Bergström & Boréus:2005:311). Att utsagan beskriver pornografi som något historiskt *positivt* för personer med icke-normativ läggning, placerar utsagan i rak motsats till den tidigare utsagens oro över vad pojkars icke-reproduktiva sexuella praktiker kan leda till. Sexologen beskriver vidare:

Att påstå att "forskning och vetenskapliga studier om porr visar att porren utgör katalysator och inspiration till mäns sexuella aggressioner" är förstås falskt – precis som 1980-talets paranoida idéer om videovåldet. Det finns ingen forskning som visar att det har gjort folk mer våldsamma, och det finns inga belegg för att porr gör folk mer sexuellt våldsamma. Det är moralpanik. Jazzen, dansbaneeländet, serietidningarna, hådrocken, videovåldet och rollspelandet – igen. (DN.se,19 oktober 2016.)

Debattören gör ett tydligt avslag på det förmodade sambandet mellan våld och pornografi som har beskrivits av andra debattörer i min analys, genom utsagens beskrivning att sambandet *förstås* är falskt. Utsagan menar att det inte finns någon forskning som stödjer teorin om pornografins inverkan på mäns våld mot kvinnor, och beskriver historiska debatter, kring ämnen som tidigare sett som moraliskt förödande.

Att sexologen just beskrivs med yrkestiteln sexolog ger dennes utsagor får ett sken av legitimitet från vilket debattören gör sina uttalanden. Att det är en *kriminolog* som gjorde utsagor kring hur pojkar riskerar att hamna i *arresten* placerar även detta uttalandet i en stark kunskap och maktvetande kontext. Debattörernas yrkestitel signalerar om från *vilken* samhällslig position som utsagorna ställts ifrån. Utifrån positionerna sexolog och kriminolog, finns det starka makt- och kunskapspositioner som debattörerna kan göra anspråk på. Debattörer till utsagor i tidigare avsnitt

har beskrivits som bland annat *politiker*, *advokater* och *psykologer* vilket även ger de utsagorna starka kunskap- och maktpositioner.

Att sexologen tar avstånd från mer pornografikritiska argument genom att ställa utsagor som beskriver hur pornografin kan ses som ett positivt samhällsledd och frigörande för personer med icke-normativa sexualiteter, så gör debattören detta som just *sexolog*. Debattörens förmodade starka kunskap och maktposition kring frågor som just rör sex och sexualitet går att se som en stark utgångsposition för att kritisera mer etablerade kunskapsanspråk som presenteras av till exempel kriminologen.

Hammarén och Johansson beskriver att när pornografi diskuteras så går det att tolka frågan om pornografi som potentiell feministiskt *frigörande* för kvinnor att konsumera pornografin, men oftast så beskrivs pornografin som ett patriarkalt fenomen som *snarare* bidrar till kvinnors underordning (Hammarén & Johansson: 2007:263). Kritiken från debattörer *mot* pornografi men även motståndet *mot* pornografimotståndares utsagor följer den beskrivning som Hammarén och Johansson gör. Pornografi ses antingen som ett dystopiskt fenomen som potentiellt kan inspirera pojkar till förkastliga sexuella praktiker och våldsbrott mot kvinnor. Eller som ett frigörande positivt ordalag där pornografimotståndarna kritiserar för sina utestängningar av tal kring unga tjejers och kvinnors *egen* relation till pornografi.

8.4 Moralen, censuren och samhället:

Inom den mediala debatten om pornografi så beskrivs pornografi som icke-hälsofrämjande, och skadlig för barns sexualitet. Det är som tidigare nämnt i analysen ofta pojkars sexualitet som hamnar i fokus, och där debattörerna åberopar censurering av pornografiskt material genom olika typer av filtreringsprogram på barns datorer.

En porrbild i en lärobok är olaglig men i skolans surfplattor och på datorer har våra barn ofta fri tillgång till porr och annat våld. Porrkritiska samtal är förstås mycket viktiga men det måste även kompletteras med ett tekniskt skydd. (Sydsvenskan.se, 27 december 2018)

Skolan hamnar i utsagans fokus och beskriver hur skolans surfplattor inte rymmer liknande begränsningar och kontroll som till exempel skolans bibliotek gör. Barnen måste *skyddas* med hjälp av tekniska program. En politiker skriver på GP.se och beskriver en likande oro över vad skolans oreglerade wifi-nätverk, läsplattor och datorer kan ställa till med:

Porrtittande bland elever är ett eskalerande problem och vi har inte råd att avvakta längre! Varje dag ser barn anala gruppvåldtäkter, ”gagging”, ”ass-to-mouth”, pedofiliporr, våldsporr och så vidare på förskolors och skolors oskyddade wifi-nätverk, läsplattor och datorer. Ändå saknar hälften av Sveriges kommuner porrfilter, vilket är skrämmande. (GP.se 18 april 2018)

Utsagan beskriver porrtittande som *eskalerande* och att det inte finns någon tid kvar att vänta längre. Utsagan som beskriver hur barn varje dag *ser* former av övergrepp och olika typer av sexuella praktiker på skolans *oskyddade* nätverk. Barnen beskrivs både som *oskyddade* och att barnen *ser* olika typer av sexuella praktiker, som enligt utsagan i vissa fall är direkt förkastliga. Utsagorna stämmer på olika sätt in på diskursen om det oskyldiga barnet, som beskrivs i tidigare stycken. Barnet som råkar komma i kontakt med pornografi, och där en övervakande vuxenvärld måste gå in och *pedagogisera*, och skydda barnen från pornografins potentiella skadeverkningar. Ett debattinlägg från en rad olika medförfattare som publicerades på Aftonbladet.se den 24 november 2017, uppmanar beslutsfattare att införa åldersreglering för pornografisk konsumtion:

Vi föräldrar kräver att regeringen uppmanar skolor och förskolor att installera porrfilter på alla landets förskolors och skolors elektroniska enheter och wi-fi. Porrfilter är inte vattentäta, men ett viktigt sätt att minska barns tillgång till porr likt samhället gör med åldersgränser på t.ex. tobak, alkohol och online-spel. Ett porrfilter har även ett mycket viktigt signalvärde till barnen – att förskolor och skolor ska vara en porrfri zon som står för porrens raka motsats – nämligen antivåld, samtycke, jämställdhet och alla människors lika värde. (Aftonbladet: 24 november 2017)

Debattörerna beskriver vikten av vad dem kallar ett *porrfilter* för att begränsa barns tillgång till pornografiskt material. Att pornografien likställs med alkohol och tobak gör att bilden av pornografien som skadlig förtydligas. Införande av filtrering och censurering av pornografiskt material beskrivs inneha ett *signalvärde* till barnen, där utsagan beskriver pornografien som *motsatsen* till antivåld, samtycke och jämställdhet, och alla människors lika värde. Filtringens huvudsyfte är alltså enligt debattören att fungera som en moralkompass för barn och ungdomar.

Att utsagor inom den mediala debatten om pornografi ställer krav på styrande makthavare att införa censurering och filtrering av pornografiskt material är i sig inget nytt fenomen. Mariah Larsson beskriver hur Sverige fram till 1970-talet hade en censureringslagstiftning av pornografiskt material. Lagstiftningen begränsade spridningen av pornografi, men när den avskaffades i början av 70-talet efter censurmotståndares påtryckningar, så gjorde frisläppningen av pornografiskt material i sin tur det möjligt för nya vågor av kritik, då fler nu kunde hade tillgång till fenomenet. (Larsson:2007:101) Alltså

har kritik mot pornografi gått i vågor. Både som motstånd mot censurering men även krafter som jobbat *för* censurering av pornografiskt material. Utifrån en foucauldiansk ingång till den här analysen så är just växelverkan mellan makt och motstånd värd att peka på. Pornografi är omdebatterad och när visst tal- och kunskapande stärker sina maktpositioner, så föds ett motstånd någon annanstans. (Bergström & Boréus: 2005:312).

På Dn.se den 15 oktober 2016 så skriver en rad meddebattörer i den debattartikel som jag tidigare nämnde i avsnittet ”Pojkar och pornografi”, och poängterar allvaret i en oroväckande samhällsutveckling:

Det är oacceptabelt att porrens människohatande värderingar tillåts stå oemotsagda trots officiella politiska mål om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och alla människors lika värde. En haverikommission måste granska hur samhället kunnat låta detta gå så långt och hur vi nu kan begränsa porrens skadliga verkningar. (DN.se, 15 oktober 2016)

Debattörerna argumenterar för att en *haverikommission* nu måste tillsättas för att utreda hur en samhällsutveckling kan ha gått *så* pass långt att pornografins värderingar tillåts stå oemotsagda. Den svenska myndighet som utför *haverikommissioner* är ”Statens haverikommission” (SHK), som enligt deras egen hemsida (havkom.se), utreder olyckor inom civil sjöfart, spårbunden trafik, civil luftfart, militär och övrig vägtrafik. Att debattörerna åberopar en utredning av SHK i sin artikel kan både ses som en metafor för vikten av handlingskraft av en beskyddande statsapparat, för att stävja den problematiska pornografin, men även som en uppmaning till lagstiftning och censurering genom till exempel filtreringsprogramvaror. Tekniska lösningar på moraliskt frågor.

Lösningar som censurering genom filtreringsprogramvaror, för att skydda barn och unga från vad vuxna tycker är olämpligt på internet, beskriver internetforskaren Elza Dunkels som en lösning mest för att lugna vuxenvärlden (Dunkels:2018:74). Censurering menar Dunkels riskerar att utvecklas till ett större hot mot barnen än vad det skulle varit utan, då programvarorna inte kan skilja på pornografiskt material eller hemsidor som innehåller information som skulle kunna vara till gagn för barn och ungdomar. Till exempel hemsidor som erbjuder sexualundervisning (Dunkels:2018:68).

Den debattör som beskrivs som ”sexolog” i DN:s artikel den 19 oktober 2016, ger sin syn på filtreringsfrågan och refererar till ett införande av så kallade *porrfilter* i Storbritannien:

De (filtreringsförespråkarna) vill kopiera briterernas vidriga censursystem som bara skapar mer skam och skuld, samt därtill statlig åsiktsregistrering.

Kanske är det dags att sluta moralisera och inse att sex faktiskt inte är farligt – inte skildringar av sex heller.
(DN.se 19 oktober 2016)

Sexologen beskriver briterernas censursystem som skuldbeläggande och som statlig åsiktsregistrering. Debattören beskriver även argumenten *för* censurering av pornografiskt material som moralistiska och sexologen poängterar att det faktiskt inte är skadligt med skildringar av sexuella praktiker mellan människor.

Censureringsförespråkarna inom den mediala debatten om pornografi, ser pornografin som något hotfullt, och som ett fenomen som en beskyddande statsapparat måste reglera för att fenomenets förmodade skadeverkningar och moraliskt problematiska värderingar inte ska leda till en depraverad samhällsutveckling. Det är barnen, då främst pojkar som måste skyddas från pornografins moraliska och skadliga inverkan, då en oreglerad manlig sexualitet som kommer i kontakt pornografiskt material riskerar att hota en *sund* samhällsutveckling.

9. Slutsats:

Jag har haft som avsikt i den här uppsatsen att studera hur barn och dess sexualitet förstås inom den mediala debatten om pornografi. Det jag har kunnat visa på är en polariserad debatt. Det är en debatt där pornografimotståndarna beskriver en oro över hur pornografien kan komma att påverka pojkar och unga mäns sexualitet på ett negativt sett. För pornografimotståndarna så framstår det icke-reproducerande samlaget som *extra* problematiskt. Motsidan inom den mediala debatten om pornografi, beskriver pornografimotståndarnas argument som moralistiska och lyfter argument där sexuell lust och sexuella skildringar snarare ses som något positivt och naturligt.

Pojkar förväntas att börja konsumera pornografi vid en ung ålder, och där det verkar otänkbart för pornografimotståndarna inom debatten att en ung kille *inte* skulle börja att titta på pornografi. Pornografien förväntas *söka upp* pojkarna och på ett förföriskt sätt locka in dem i ett moralistiskt förfall. Oron över vad barns kontakt med pornografiska skildringar ska leda till går även att förstå som en oro över en maskulin *livslinje* och barndom. Bilden av en lycklig barndom krockar med en förståelse över att pojkar konsumerar pornografiskt material och då bilden av en *lycklig* barndom inte rymmer en aktiv sexualitet.

Inom debatten så är det pojkar som hamnar i debattörernas fokus, detta skapar en tystnad kring tal om unga tjejers och kvinnors relation till pornografi. Tystnaden går att förstås som att pornografikonsumtion, till stor del ses som ett maskulint fenomen inom debatten. Tystnaden synliggör även ett mer begränsat feminint handlingsutrymme för tjejer och kvinnor att själva tala och beskriva sin relation till pornografi.

Inom den mediala debatten om pornografi så skapar oron för att pornografi ska leda pojkar in i ett moraliskt förfall, ett behov av att åberopa handlingskraft från styrande makthavare att stävja denna utveckling. Censurering av pornografiskt material genom införande olika *porrfilter* är ett vanligt argument från den pornografikritiska sidan av debatten. Censureringsargumenten framstår som en nödvändig *strategi* inom den mediala debatten om pornografi, då pojkars sexualitet måste *pedagogiseras* genom livet, och där pornografins potentiella påverkan på pojkar och mäns sexualitet, tillslut ses som ett hot mot hela samhället. Censureringsmotståndarna beskriver snarare en bild av censurering som en form av åsiktsregistrering och där censurering bara kan leda till mer skuld och skam över mänsklig sexualitet.

Den här uppsatsen har visat att det är en polariserad debatt kring pornografi som har pågått under de senaste åren. Uppsatsen bidrar med ny genusvetenskaplig kunskap om tal om pornografi i media, under de senaste åren. Uppsatsen bidrar även med kunskap om hur tal om barns sexualitet och sexuella praktiker, används som politiska slagträn av debattörer inom den mediala debatten om pornografi, för

att argumentera för till exempel, införande av statlig censureringslagstiftning. Tystnaden i debatten kring tal om unga tjejers relation och konsumtion av pornografi i media är något som kräver mer forskning att förklara fullt ut, och som jag hoppas att framtida forskare kan råda klarhet i.

10. Litteraturlista:

Lykke Nina: *Genusforskning – en guide till feministisk teori, metodologi och skrift*: (2009)
Stockholm: Liber

Foucault, Michel: *Sexualitetens historia, Bd 1*: (2002) Viljan att veta. Göteborg: Daidalos
Ambjörnsson, Fanny & Jönsson Maria: (2010). *Livslinjer, berättelser om ålder, genus och sexualitet*. Halmstad: Makadam förlag.

Hammarén Nils: *Byxmyndig på 2000-talet*: (2002) Könsordning eller könsoordning, Studier av samtidskultur, centrum för kulturstudier, Göteborgsuniversitet. Rapport nr 2.

Johansson Thomas: *Den osäkra manligheten – en myt?* (2005), Manlighetens omvandlingar, Göteborg, Daidalos

Berg Lena: *Unga kvinnor samtalar om pornografi* (2000) Tidskrift för genusvetenskap. Nr 3.

Johansson Thomas och Hammarén Nils: *Hegemonic Masculinity and Pornography: Young people's attitudes toward and relations to pornography* (2007)

Larsson Mariah: *Drömmen om den goda pornografen*, (2007) Tidskrift för genusvetenskap, nr 1-2

Dunkels Elza: *Vad unga gör på internet*. (2018, tredje upplagan) Gleerups Utbildning AB

Bauman Zygmunt: - *On Postmodern Uses of Sex*: (1998): Theory, Culture & Society Vol. 15 Nos 3-4

Lennerhed Lena: *En besvärlig människa: Om Elisabet Sjövall, sexualiteten och kvinnligheten*: (2013)
Tidskrift för genusvetenskap nr 4

Liljeström Marianne: *Institutionaliserad heterosexualitet och undersökning av könssystem*. (1990)
Tidskrift för genusvetenskap, nr 4,

Tidningsartiklar:

Expressen.se: 2 jan 2016: <https://www.expressen.se/debatt/mainstream-porren-maste-problematiseras/>

DN debatt.se den 15 oktober 2016: <https://www.dn.se/debatt/lat-haverikommission-utreda-porrens-skadliga-verkningar/>

DN debatt.se: 19 oktober 2016: <https://www.dn.se/debatt/repliker/det-sexfientliga-samhallet-ar-problemet/>

DN debatt.se: 19 oktober 2016: <https://www.dn.se/debatt/repliker/forlegad-bild-av-kvinnors-sexualitet/>

DN debatt.se: 25 oktober 2016: <https://www.dn.se/debatt/repliker/forskning-visar-porrens-skadeverkningar/>

Gp.se: 18 april 2018: <https://www.gp.se/debatt/r%C3%B6sta-f%C3%B6r-porrfilter-i-skolans-datorer-1.5641222>

Aftonbladet 24 november 2017: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/qnpl9e/ut-med-porren-fran-barnens-klassrum>

Aftonbladet: 30 juli 2017: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/0178G/sok-inte-svar-i-porren--utan-i-dina-kanslor>

Aftonbladet 24 november 2017: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/qnpl9e/ut-med-porren-fran-barnens-klassrum>

Metro: 14 maj 2018: <https://www.metro.se/artikel/storbritannien-vill-inf%C3%B6ra-porrpass>

Aftonbladet: 14 maj 2018: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/wEmrXo/sa-ska-brittiska-barn-hindras-fran-att-porrurfa>

Sydsvenskan: 27 december 2018: <https://www.sydsvenskan.se/2018-12-28/lasartext-skolan-ska-vara-fri-fran-porr-infor-filter>

Aftonbladet: 9 januari 2019: <https://www.aftonbladet.se/debatt/a/xRB09R/vi-maste-skydda-barn-mot-lattillganglig-porr>